Entrevista a Carles Santos

La revista Sons de la Mediterrània va entrevistar Santos l'any 2009 com a convidat a la Fira Mediterrània | A l'entrevista del periodista Ferran Riera el músic de Vinaròs revindica el paper de la música tradicional

Carles Santos | Juan Miguel Morales

SONS: Déu n'hi do, quin paperàs!
CARLES SANTOS: Sóc l'artista convidat de la Fira per defensar uns certs pressupostos com el títol de tradició i modernitat, i per posar sobre la taula unes percepcions que supose que no és la primera vegada que es presenten, però que en tot cas convindria fer-ho sovint. Desconec moltes d'aquestes coses, però en el moment que em van plantejar de fer-ho vaig proposar la tenora com a símbol de les músiques d'arrel i he fet un treball musical sobre això que serà el concert inaugural de Manresa.

En què consisteix?
Són sis peces diferents amb sis maneres diferents de tractar la tenora, en alguns casos amb el piano, amb la veu soprano, amb el moviment? Amb elements que no són tan habituals en el món de la tenora però que ens vénen a demostrar que potser, com també passa amb altres instruments de la cobla, estaria molt bé utilitzar-los fora d'aquesta formació. I és que són prou interessants des del punt de vista instrumental per a assumir altres conceptes. La prova és que sempre s'ha dit que **Igor Stravinski** va sentir una cobla i va quedar quadriculat. Associar la tenora amb la cobla, amb la sardana, pot estar molt bé, però crec que a més podria assumir conceptualment altres terrenys. Per això he traçat camins indicatius per on podria transcórrer la tenora, allargant-ne les possibilitats. I al mateix temps separant-la de la música tradicional, però sense dir: "Això sí, i això no", sinó "això sí i això també", que és molt diferent. La tenora es un símbol, una icona. Es tracta de moure-la una mica, posar-la en altres situacions i demostrar que té

moltes més possibilitats. Als Jocs Olímpics de Barcelona del 1992 ja vaig fer sonar tota una fanfàrria amb instruments de cobla.

I a més, a la Fira també dirigiràs una concentració de corals.
Farem una actuació al carrer, recollint una mica la tradició d'aquells cors que hi havia antigament, com els d'en **Clavé**. Però no serà això exactament, sinó que en farem una referència. Estarà en contrast amb coses molt d'ara, generacionals, de gent molt jove, que no tenen res a veure amb tot això. Ho posarem tot en relació i ho oferirem al mig del carrer, amb gent que cantarà des dels balcons de les cases. És una prova. En total, són més de cent persones de diverses corals. Tot molt contrastat. A més, no es trobaran tots fins a última hora. És una forma de treballar sobre la marxa, digna de tenir en compte. Com diu Mario Gas: assajar és de traïdors. Perquè a mi el que m'interessa és el risc. El risc d'assumir això i defensar-ho en aquest moment pot crear una mica de confusió, però crec que és el moment ideal per a fer-ho. Ens hem d'esmerçar a fons per assumir que això tinga vida, i jutjar-ho amb uns altres paràmetres.

I tot a partir d'un text de Perejaume.
Sí. Hi ha el text de Perejaume, que és una altra pota de tota aquesta estructura. És una mena de cantata. Ell és un artista molt actual i representatiu d'una línia molt catalana, diria jo. És un artista plàstic, però també es considera un poeta. Si al final desenvolupem aquest projecte, més endavant hi hauria una col·laboració plàstica per part seva. I això de ?tradició i modernitat', com ho veus? És una discussió que crec que avui en dia ja no hauria d'existir. Ni tan sols crec que siga una discussió. No crec que hi haja ningú que tanque portes. Seria absurd. Supose que serà un debat conciliador, perquè pense que és una cosa que ja està superada. Crec que hem d'estar en constant evolució, veig que ara hi ha nous moviments i hi ha compositors que utilitzen instruments tradicionals amb una altra mentalitat. Això no ha de ser cap problema, sinó que ha de ser assumit per tothom.

Tu ja has experimentat força barrejant la tradició i la modernitat.
Vaig fer les fanfàrries de les Olimpíades. Amb **Cesc Gelabert** vam fer el "Belmonte" amb banda. També amb la **Banda de Barcelona** vam fer espectacles de pasdobles. Val a dir que les bandes valencianes són un món tancat, com el de la sardana a Catalunya, però diferent. Al seu si, hi ha moviments diversos, amb unes obertures difícils d'analitzar. De vegades són sensibles, com quan veuen que es repeteixen molt imitant els compositors nordamericans que fan música de pel·lícules. Les bandes són un món peculiar, però toquen mot bé.

Són un gran planter de músics que després treballen en altres àmbits.
Hi ha gent amb molt de talent al País Valencià que ha de marxar per poder viure; molta gent de les bandes, que pots trobar a qualsevol orquestra europea tocant vents o percussió. També hi ha molts actors que marxen a Madrid o Barcelona per guanyar-se la vida. I això ens fa perdre cohesió i força; si aquesta gent poguera treballar al seu país, tot estaria molt més cohesionat. Però la gent se'n va.

I què ens dius de la gran revifalla de la dolçaina?
Hi ha músics boníssims al País Valencià, i sobretot amb la dolçaina. A Algemesí fins i tot hi ha un Càtedra de dolçaina. Veus gent que la toca com boja a les festes dels pobles. Hi ha colles de quinze o vint dolçainers. Però són gent que no voten el PP i per tant no reben suports. És molt difícil d'arreglar, això. Costarà molt.

I com veus la projecció dels músics valencians a Catalunya?
Els catalans són bona gent, però no han entès mai el problema del País Valencià. Crec que són una mica culpables del que ens passa. Fan festivals i hi posen artistes valencians, i està molt bé, però no aprofundeixen en el tema.

Parlem dels teus projectes més immediats, a banda de la Fira Mediterrània.
Tenim moltes coses previstes: el 17 i 18 d'octubre s'estrena un teatre nou a la Universitat de Castelló amb una obra meva, la cantata *Lucrècia Bòrgia*, amb cors, solistes i també dues dolçaines enmig d'una orquestra simfònica, que s'hi integren perfectament. Al Teatre Lliure de Barcelona

recuperarem *La pantera imperial* el febrer del 2010. Una altra cosa peculiar la farem a Gandia, pels 500 anys de Sant Francesc de Borja, una actuació especial amb músics de tres bandes de la ciutat, amb prop de dos-cents músics en total. Són coses curioses. I a l'estranger també tenim molts projectes en perspectiva: ara anem a París, a Alemanya? a molts més llocs.

Com es pot viure, com es pot treballar amb tants fronts oberts?
No ho sé, tio, no ho sé ara.